

Kedves Órák

SZÉPIRODALMI, GAZDASÁGI ÉS ISMERETTERJESZTŐ
KÉPES HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VII. ker., Kertész-utca 35. szám.
Ide intézendők az előfizetések, legelőszöríbben posta-
utalvánnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak
a regénymelléklettel együtt:
Egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 frt 50 kr.

Regény.
(4. folytatás.)

Ahogy kezdték, úgy végezték.

Irta: Tolnai Lajos.

HARMADIK FEJEZET.

Vermesné és fia, ifjabb Vermes ur.

Légy okos, édes fiam. Megesinálom én a te szerencsédet. Itt mondom az isten előtt, hogy Árvay Gizella a te feleséged lesz, hogy az összes Árvay-birtok a te birtokod lesz, hogy ez a két dib-dáb ember azt teszi, a mit mi akarunk, csak tartsunk össze, hogy egymás utjában ne álljunk. A leány az én kezemben van, nálam nélkül semmit se tesz, az anyja az én kezemben van, a hogy én fuvom, úgy járja; ez a gyámoltalan Kakas egy perezig se tudna nálad nélkül élni — hát ilyen körülmények közt örült volnék, ha azt nem tenném, a mi a legjobb. Elviszed ezt a levelet magaddal. Oda-künn lógnak a vendégek felső ruhái az előszobában. Ebéd alatt oda mégysz, majd megmondom én: milyen a felső kabátja — — —

— Hát akkor mért nem teheti meg anyám?

— Azért, mert én most Árvaynéval haragban vagyok. És most, míg nem hivat, oda nem megyek.

Lehet, hogy már este ott leszek, de inkább kerülöm a házat, hogy minden gyanut elkerüljek. Te mindig ott vagy, neked Árvayval mindennap, majd minden órán van valami elintéznivalód, ha okos vagy, ezt a csekélységet eligazíthatod. A piktor még ma észreveheti, hogy levél van a zsebében.

— De anyám, ez nincs okosan.

— Bizd rám. Ismerem én az emberek esztét. Tedd, a többit majd elvégzem én.

— De, ha ezt a levelet — —

— Azt nem fogja Árvayéknak megmutatni, anynyi tisztessége lesz annak a piktornak. Mit csinál?

ne törődjél vele. Fogd ezt a levelet és menj.

— De anyám...

Vajda János †.

NEGYEDIK FEJEZET.

Virágzó ur bemutatja magát.

Délután két és három óra közt kezdtek jönni a vendégek.

Rongyos, régi divatu bárkából szállt ki a plébános ur. Magas, sovány ember, de derült arcán minden izom elárulta, hogy soványságát nem a jó ételek és finom italok megvetése okozhatta. Nagy, horgas orrán nemcsak a szemüveg nyerge hagyta ott erős vágásu nyomát, de kaptak ott még helyet bizonyos rózsás, kékes, lilionszinü virágok is, összhangzatos elvegyülésben.

Ünnepélyes méltósággal szállott ki a hintóból és kalapját kezében lóbálva, tartott a tágas emeleti verandán ülő hölgyek és férfiak csoportja felé.

— Várjon, páter, én is itt vagyok — kiáltott egy sivitó hang, az épen bekanyarodó magas két-kerekü jármű trónusáról, — hozom a jágert.

Fiatal, majdnem bajusztalan legényke szökött le a kocsikulcsról.

— Csókolom szép kezeit, Giza nagysádkám, hat óra tájt a nővéreim is itt lesznek. Azt hallottuk, nagyszerü művészek lesznek itt láthatók. Pompás. Csak hozzanak pénzt. Képzelmek, a béresem, az az ostoba Ferkó, most ütötte agyon a Kovács Dini kerítését. Ott hagytam. Reggelig már várhat — — Hát páterkám, mi? leszünk? hoztunk? A jágert lefőzzük.

Az erőteljes, vörösszőke, 30—40 év közt levő vadász nevetett a fenyegetésre, és tört magyarsággal mondá:

— Nem elhiszem, vigyazom. Pinz draga madár, nem kieresztünk.

Fent, a veranda szellős magaslatán, a művész urak törekedtek, hogy sokkal nagyobb művészeket adjanak, mint a mekkorák, és lent a vendégek törekedtek, hogy munkájukat, a kártyaasztalnál, a leg-szebb eredménnyel végezzék majdan.

Árva né is nagy feladatot tűzött maga elé, hogy valóságos nagyuri dámát adjon, a mihez pénze van elég.

Nyújtotta kezét a hódolati esókokra.

— Jeszenák, főesperes ur.

— Virágzó Aladár, festő.

— Pákozdy Leó, főszolgabíró ur.

— Boncz Gedeon, szobrász.

— Én Horácz vagyok, hírlapíró és műtörténész.

— A légy, monológ — —

— Igen. A szerzője én vagyok. Tetszett talán olvasni?

— Pompás. Szervusz, bruder. Nagyszerü fizkó vagy.

A nők is előrébb jönnek, de azokat már a művészek is ismerték, mivel be voltak mutatva, és most ők csak legujabb divatu ruháikat törekedtek érvényesíteni, és azt a kis rizsport, a mi ily hőségben még arcukon megmaradt.

Most már Virágzó Aladár se maradhatott a szerénység sűrű homályában, kipödörte bajusztát művé-

szileg, mellét kifeszítette és kereste a szót, melylyel a közfigyelmet egészen magára terelje.

— Szentleányfalvi grófnét bizonyára ismeri a főszolgabíró ur.

— Mi? hogyan ismerném? Egyenes ágon rokonom.

— Nos tehát, most őt festem.

— Azt a vén Zirzabellát? Festené ön inkább Gizella nagysámat.

— Talán a szerencse azt is megengedi. Most a welsi hercegnék festem a Nymphákat, talán ő nagysága, a kedves mama — —

— Ó is ott lesz a nymphák közt — no ez — —

És az ifju legény kimélet nélkül kaczagott.

Mélyen sértette a hiu művészt e rettenetes vágás, és nyomban el is gondolta, hogy itt a közel erdőségben egy csinos párbajt lehetne is rögtönözni, de ninesenek itt jó pisztolyok és kipróbált szekundások. Belemenni a kész veszélybe, erre most nincs idő. Harag és neheztelés helyett tehát hízélgésre fogta a dolgot.

— Nekem igen tetszik a kegyed arcza — —

— Én nem mondhatnám azt önről. És mit akarna az arezommal?

— Kitünő modell.

— Nem élek ebből.

— Nekem hercegek ültek, uram.

— No és én egy hercegnék sem ülnék, uram. De ülök egy nőnek reggeltől estig, ha azt véletlenül Árvay Gizella nagysámnak hívják.

— Nem rossz izlés. Valló-óbann.

Virágzó ur sarkon fordult s a két öreges hölgyet akarta elfoglalni.

— Itt még mindig vannak betyárok ezekben az erdőségben?

— Sohasem hallottunk róla.

— És történnek betörések, gyilkosságok?

— Itt, a mi környékünkben nem.

— Hogy tudnak nagysádtok itt lakni?

— Mi már tíz éve itt lakunk, ugy-e, Szidi?

— Igen. Tizenegy éve.

— És mi — —

— De hát kérem, nem tetszett hallani, most is megöltek egy embert.

— Oh, az béresek közt megtörténik, de tisztesség, művelt emberek itt nagyon jól érezhetik magukat.

— De micsoda ember ez a szolgabíró?

— A Pákozdy, a Leó?

— A nélkül itt talán nem is tudnánk élni — szólt a beszédbe az ifjabbnak látszó hölgy. Minden mulatságot ő rendez, minden lakodalomban ő a vőfély, ha színészek jönnek — —

— Hát jöhetnek ide is színészek? Az nagyszerü! Ide?

— Oh, igen. A főispámnék színműveket ír.

— Köszönöm is én azokat a színműveket.

— Kérem, azok nagyon szépek.

— Én ugy kisirtam magamat egyen.

— Uraim, hölgyeim! — tárta ki karjait Árvayné, az asztal nem vár.

A férfiak karra veendő hölgyek után szaladgáltak. Virágzó ur Árvaynéhoz ugrott.

— Oh nem, fiam — enyém a főesperes ur. Most Virágzó ur Gizella kisasszonyt kereste.

Az ott mosolygott a főszolgabíró ur karján.

Horác ur az egyik idős hölgyet ragadta el, míg Bonez urnak a másik öreg kisasszony jutott.

Csak a vadász és Virágzó ur maradtak disz nélkül.

Virágzó ur adta a szellemest, a jókedvűt, és karon ragadta a vadászt.

— Mi összeillünk, nemde?

A vadász tartózkodott minden megjegyzéstől.

Ő legjobban szerette, ha nevet, ez minden nyelven egyforma; itt hibát se az igeragozásban, se a névragozásban nem követhet el.

Természetes, hogy az asztalnál is a kurtát huzta volna Virágzó ur, ha ki-ki ott foglal helyet, a hol jut: azonban Árvayné hangosan kiáltotta a Virágzó ur nevét és közvetlen a baloldalán jelölt helyet a művész urnak, míg jobbjára a főesperesplébános urat ültette.

Igy a már tökéletesen elveszett egyensúly szerencsés helyreállt.

(Folytatása következik.)

Az én imádságom.

Midőn a rét tarka ösvényein,
Erdők mélyében, bérczek ormain
Követém léptedet,
S a röpke perc varázsai alatt
Feledém féltve rejtett titkomat,
Hogy régen szereltek:
Imára összeheltem két kezem,
Áldjon meg, áldjon meg jó Istenem!

Ott láttalak belegágyak mellett,
Mint törled le a fájo könnyeket,
Mosolygva kedvesen,
Picziny kacsóid szűnellen — egyre
Mint nyujta gyógyírt a sebekre
Álmatlan éjeken!
A belegtől is hogy féltettelek!
Áldjon meg a nagy Isten tégedet!

Küzdtem soká, hogy az enyém lehess:
Gondoltam, kiérdemlem, hogy szeress...
És egy nap alkonyán
Mevallád, hogy szived csupán enyém;
És megjelent bus életem egén
A legszebb szívárvány:
Éreztem akkor, hogy mi szép az élet
Ha te szeretsz — és én szereltek téged.

Hiltem szavadnak, — fáj csalódní, fáj!
Megtört szívem most pusztá, téli táj,
S a boldogság madár,
Mely ott él csak, hol zöld a pázsit,
Télen: más, szebb vidékre vágyik...
— Tőlem is messzeszállt!
De bár csalódtam s nincs öröm e szívben,
Ki engemet ver, áldjon meg az Isten!

Irinyi Gerő.

Egyik olyan, mint a másik.

— Humoreszk. —

Irta: Jarusovszky János.

Uraim, a mint tudják, az ember gyarló földi lény és mindenre képes. Kincs, hatalom, rang mind olyan dolgok, melyek az ember szívét, lelkét, sőt egész valóját behálózzák s többé-kevésbé egész életén át sanyargatják. Mindazonáltal e földi muló javak mégse olyan veszélyesek az ember idegeire, belső világára, mint a szív érzelmé s az abból fakadó szerelem.

Hogy mennyire képes ez utóbbi a vért és kedélyt megzavarni, igazolja az alábbi nevetséges eset.

Van nekem egy barátom, ki legnagyobb bámulatomra fényes állása s deli testalkata dacára, agglégénynyé hervadt.

Egyszer találkoztam vele, s azt a kérdést intéztem hozzá: vajjon, mi szándéka lehet a jövőjére nézve a családodosás dolgában, mire ő következőleg nyilatkozott:

— Szégyelem ugyan bevallani, de hát utóvégre veled együtt hadd tudja meg a világ, a mit amugyis hiába titkolnék.

Te szívem dolgát firtatod, ám legyen meg a kedved, te néked örömet a világ mulattatása ad, míg az én fájdalomaimat a magány enyhíti.

Harminczöt esztendő szép idő, melyet idáig szerencsés voltam a mult telhetetlen ürébe legyűrni s én látszólag mit se gondolok avval, mi benned kíváncsiságra okot szolgáltat. Annyi igaz, hogy ma-holnap még a faluvégi sirásó rücskös képű fruskája is rám ölti a nyelvét, hogy ime egy agglégény, ki senkinek se kell már többé. Hja, de ennek is megvan a maga oka. Ne gondold barátom, hogy az én szívem kő, legalább egykor nem volt az.

Ez is dobogott egykor és szeretett, de... nem úgy történt, a mint én reméltem.

Hogy miért vagyok most nőgyűlölő, mindjárt megtudod.

Pár évvel ezelőtt, mondhatom elég szerencsétlen voltam egy fiatal, festői szépségű özvegygyel megismerkedni. E nő, kiből a báj és kellem netovábbja összpontosult, első pillanattól kezdve egészen más színben tűnt fel előttem, mint a többi, kiket odáig láttam, szóval érdeklődni kezdtem iránta. Kezdetben csodálgattam és tiszteltem, később szívemben egy kimondhatatlan érzelm kezdett fogamzani, rajongni kezdtem érte, egy havi ismeretségünk után pedig azon öntudatra ébredék, hogy ime én szerettem őt.

Ő vala az első szerelmem.

Széphalmyné — így hívták az ideáloamat — tehát özvegy volt már, s én tudva azt, annál bátrabban indultam azon örvény felé, mely rövid idő múlva hullámtornyokat vetett fejem fölött, eltemetve összes boldogságomat.

Egy napon, rendbehozandó szívbeli ügyeim, azon szándékkal kerestem fel Széphalmynét, hogy lábaihoz rakva nevem, becsületem és szívemet, egy reményteljes kedves család kör létrehozását szervezzem.

— Bájos nő! — szóltam nagy ihlettel — én abban az időben vagyok, melyben a férfi kell, hogy megtudja már, mire van hivatva. S hogy én e hivatásomnak megfelelhessenek, egy angyal, egy tündér, egy hü élettárs szükséges mellém. Mondja meg bájos nő, mit szólna hozzá, ha én életem társául kegyedet szemeltem volna ki?

Széphalmyné egy igéző mosoly kíséretében felém közelgett, bársony kezét vállaimra tévé s mondá:

— Ajánlatát örömmel fogadnám el, ámde nekem, mielőtt neje lennék valakinek, igényeim is léteznek.

— Nincs, nem létezik, mit megtenni nem tudnék érte, bájos hölgy.

Felelém s a hófehér kezét ajkamhoz emelve megcsókolám.

— Nos tehát hallgasson rám s aztán... aztán... Egyet kívánok csak leendő férjemtől.

— Hogy rabszolgája legyek?

— Oh azt nem.

— Hogy, vérem ontsam érte?

— Jaj!

— Hogy, Istenként imádjam?

— A szerelem maga szüli ezt.

— Hogy csillagot, Cherubot lehozzak az égből!? — kérdeztem szerelemittasan.

— Oh, elég volt. Az én igényeim nagyon köznapiasak: én a férfitől józan észet és szeplőtelen magatartást kívánok.

Nem tudtam, mit jelentsen e prózai kívánság.

— Ugy-e, ön nem ért engem?

— kérdezte naiv mosolygással e furesa nő. Hogy jobban megértsem, miután az első uram ital áldozata lett, azt kívánom, hogy a második ne kövesse az elsőt: részeg ez életben ne legyen soha!

E kijelentésre szólni nem valék képes az örömtől.

— Drága hölgy!

— dadogtam hűledezve, ha csak ennyiből áll a kívánsága, miután én életemben italt amugyse élveztem soha, nem volt, miért olyannyira rám ijeszteni.

E szavaimra a szép nő rózsapiros arca liliomfehérré változott.

Látva ezt, nem tudtam mire vélni a dolgot. Titok lett előttem e furfangos nő.

— En hiszek önnek barátom, — felelte ő, — de mégis attól tartok, hogy természete meg fog majd változni s az annál rosszabb lesz mindkettőnkre nézve. Ön soha nem élvezte az italt, akad azonban eset, hogy ön, tesztem azt, barátságából egy elkerülhetetlen perczen megfelelkezik magáról s megtéved.

— Nem, nem uram, én neje nem lehetek soha!

E szavakra eget és földet összeomlani láttam körültem. Pár pillanatig némán, kinoktól gyötörtetve bámultam e különös nőt. Kerestem egy mentő fonalat, mely a boldogság ösvényére kivezetne s nem voltam képes meglelni.

Végre is összeszedve ifjukorom összes megmaradt ékesszólási tehetségét, lábaihoz rogytam s következő esdő szavakat rebegtem:

— Az ég irgalmára s forró szerelmemre kérem, ne utasítson vissza, ne tegye tönkre szívem s éltemet. Imádom önt s életem lábaihoz teszem; szeretem, szeretlek bájos hölgy, szívem teljes hevével; szeretlek azon szerelemmel, mely örökös, soha ki nem alvó lánggal ég, szeretlek mint mennyei üdvösségemet, mint Istent, vagy még annál is jobban szeretlek...

— Ne tovább, ne tovább — felelé szép esengő hangján a szép asszony s megengedé, hogy lábában égő arcom keblére hajthassam.

— Jól van hát Rátvay ur, én a reményt meghagyom önnek, — mondá szünet multán — de mindenekelőtt szeretném tudni, képes lesz-e ön arra, hogy nekem bűt és bánatot ne okozzon soha?

— Fogadom és esküszöm önnek asszonyom, mondam szívrepesve.

— Ön oly nemesszívü, jó és méltó igaz szerelemre, igazán sajnálom, mondá ő hizelegve.

— En tehát próbát teszek s ha ön azt kiállja, szívemönéleend.

— Köszönöm, bájos hölgy, a próbát kiállom.

— Holnapután este vendégeim lesznek, igéri-e, hogy eljő?

— Akár a más világra! Hiszen szeme sugárai, angyali beszédje, üdvöm, mennyországom s egyedüli vágyam szívét megnyerhetni.

E szavak után bucsut vettem a szép asszonytól. A következő két nap, melyet tőle távol töltöttem, majdnem örüllté tett. Folyton azon kinos gondolatok zavarták az agyamat, vajjon miben tőri fejecskéjét az a pokoli démon. S ha szerelmem pár grádussal lejjebb állott volna, talán vissza is retiráltam volna. De mondhatom, egy hordó szomorodni avagy ménesi-nek alkoholja nem részegíthetett le annyira, mint e szép asszony bűvös leheletje, mely illatárképen terjedt el körében.

En eltökéltem magamban, hogy legnagyobb elővigyázattal fogok vele szemben eljárni.

Utazás ismeretlen cél felé.

Harmadnap este igéretemet beváltandó, megjelentem Széphalmynénál.

Megjelenésemkor máris csinos társaság vala összegyűlve ott, de az a vidámság, jókedv, mely már ott honolt, aggasztóvá tett.

Ideáлом látszólag igen szívesen fogadott s bemutatva vendégeinek, kegyképen maga mellé ültetett.

A bizalom s az az előzékenység, melyet irányomban tanusított, bátorságot öntött belém s én igen otthoniasan kezdtem magamat érezni.

Az asztalról, melynél helyet foglaltunk, csábító ételek és italok étvágygerjesztő illata párolgott.

A vendégek tetszésük szerint fogyasztották az előbök rakott ételt s italokat, egyedül én voltam az, ki rá se figyelve a lakomázókra, a ház urnójével társalogtam.

Széphalmyné eleintén mintha nem is vette volna észre viselkedésemet, vigan eszevegett velem.

Egyszerre azonban mintha eszébe jutott volna valami, egy palackhoz nyult s miután tartalmából két pohárba öntött, kért, koczintanék vele.

En látva ezt, fogadásomhoz híven, illedelmesen bár, de határozottan el nem fogadtam az ajánlatát. Azonban a szép asszony nem engedett. Midőn látta, hogy prózai módon mit se végezhet, közel simult hozzám, azokat a kifejezésteljes, szép buza virág szemeit oly esdőleg fordítá felém, a piros vértől duzzadó ajka oly kedvesen, oly fájó hangon suttogta:

— Rátvay ur, ön megvet...!

És győzött az Éva ivadéka, mert én álnokságát át nem látva, mit sem sejtve, mohón nyultam azon serleg után, melyet ő kínált s fenéig kiüríttem a tartalmát. És evvel a bánat, a keserűség italát ittam meg. Oh, dehogyan is szegülhettem volna ellen kívánságának, mikor kezéből még tán a halál is édes lett volna!

Az első pohár hűs itala megenyhíté ajkam égető tüzeit s az oly jólesett nekem.

Ezután következett egy második, harmadik és még számtalan más pohár s én megtörtem eskümet, — mielőtt reményeim megvalósulhattak volna.

A vendégek időmultával oszladozni kezdtek s én egyszerre azon vettem magam észre, hogy egyedül vagyok. Az előbbi vig pezsgő élet siri csönddé vált s oly pusztá lett körülöttem minden.

Fejem lassan szédülni kezdett, szemeim előtt tánczolt minden tárgy s erőm fogyni kezdett. Fejem az asztalra hanyatlott s pár percze elvesztém eszméletemet.

Midőn fejemet felemeltem, Széphalmynénak észbontó szépségü alakját pillantám meg.

Ő keresztbe font kezekkel hófehér hálópongyolában mozdulatlanul állt a szoba közepén szétterített finom perzsa szőnyegen. Aranyszőke haja dusan emlott alá fehér vállaira s szép fénylő szemeit reám szegezé.

E látványra, mely a legerősebb férfi szenvedélyét is képes lett volna felesigázni, mint az ég sötétjében átczikázó villám, oly gyorsan, egy ördögi vágy keletkezett szívemben.

Felálltam a helyemről s a szép asszony felé rohantam.

— Matild! szeretett Matildom, — lihegetem a szenvedély égő hevétől reszketve, s pillanat alatt átkarolva a nő derekát, forró esókot leheltem az ajkára.

Hajh, de a következő perczeben holtra rémülten tántorodtam vissza, látván, hogy a nő teste és ajka merev és jég hideg.

Ugyanazon pillanatban egy mellékszoba függönyei közül hangos kacagás zaja hatolt be a szobába.

Nem tudtam, mit jelentsen ez.

Első sorban is felemelni igyekeztem a szép asszony testét, mely, megérintésem folytán, földre zuhant. De mily nagy lett bámulatom, midőn rájöttem, hogy az általam Széphalmynénak tartott alak nem más, mint a szép asszonynak viaszból készített élethü mása, melyet a furfangos asszony megszegyenyitésemre, s vendégeinek, kiket egy mellékszobába elrejtett, mulattatására készítettett el.

Erre én szégyentől üzetve, kullogtam kifelé s meg se álltam, míg lakásomra nem értem. Másnap egy levélkét kézbesítettek nekem, melyen a következő szavak állottak:

„Ön nem állta ki a próbát s elveszté szívem s kezemet. Nem hittem volna, hogy oly gyöngye férfi legyen. Különbén is egyik olyan mint a másik, ön is olyan, mint a többi!

Ergo, most láthatod barátom, miért lettem én agglegény s láthatod, mire képes rávinni az embert a szerelem.

A vallomás.

A tanító és a falusi szegénység.

Irta: Kovács Samu. (1. folyt. és vége.)

A tanítónak a falusi szegénység részben való elhárítására még sok más eszköze is van. Érintkezésbe lép a falu értelmesebbjeivel, meghívja őket az iskola egyik termébe avagy a község házába, ott élő szóval mond el nekik egyetmást; majd máskor népszerű felolvasást tart, melyben egyrészt gyönyörködteti hallgatóit, másrészt pedig tanítja is.

A fiatalságot összevonja, buzdítja őket a templomi énekek betanulására; egyik-másik alkalomkor meg megpendíti egy daloskör létesítésének az eszméjét, a midőn aztán hazánk gyöngycit, a szebbnél szebb népdalokat taníthatja be; s ha már eleget tudnak, az énekkel, egy-két szavalattal, egy közérdekű felolvasásból igen szép ünnepi programot lehet összeállítani. Kitézik az igen szép ünnepi programot lehet összeállítani. Kitézik az ünnepegy megőrzésének idejét, ezimet adnak neki s a befolyó tiszta jövedelmet jótékony célra fordítják. A község vagyosabb lakosainak ilymódu megadóztatása nem nagy dolog s a kellő felvilágosítások kíséretében szívesen hoznak áldozatot a jótékony oltárára. Mily szép dolog volna az, ha minden községben már annyira volna fegyelmezve a nép, hogy az ilyen ünnepek rendezéséhez s az ünnepek sikerének előmozdításához kellő érettsége volna.

A tanító felolvasásai révén közhasznú ismereteket is közölhet a falu népével, felhívhatja figyelmüket a helyes irányú nevelés fontosságára, elmondja az óvószabályokat a tüzvész és más elemi csapás elkerülésére, egyúttal — ha orvosnincsen a faluban, — mint orvosi tanácsadó is szerepelhet, kihez szívesen fordul a nép apraja-nagyja egyaránt. Elmondja népszerű nyelven, hogy miként kell a vérzést elállítani, mint járjanak el ragályos betegség esetén, megismerteti a gomba különböző fajtaírt, hogy különbséget tudjanak tenni az ehető és mérges gombák között.

Az ilyen és ehhez hasonló tanácsok végtelen jótékony hatással vannak a falu népére s nagyon sok, könnyen bekövetkező szerencsétlenségnek képesek elejét venni. Ilyenkor beszélhet a lakás és udvar tisztántartásáról, a fürdésről, a beteg ápolásáról, stb. stb.

A tanító, ha csak egy kicsit lelkesedik a közügy iránt, könnyű szerrel községi népkönyvtárt létesíthet s szakértelmével jól megválogathatja azokat a könyveket, melyek a nép oktatására üdvösek és szükségesek. Mindenesetre kerülendők az olyan könyvek, melyek a népben a babonás hitet még fejlesztik, a helyett, hogy eloszlatnák.

A tanító vezetése mellett a nép mulatságot is rendezhet.

Vannak olyan mesteremberek, kik csak nyáron át folytatják mesterségüket, ilyeneknek bizony nagyon jól fog, ha mellesleg még valamit tudnak, mit télen otthon is végezhetnek.

A szegénység egyik hatalmas tényezője a korcsma. Ez ellen kell a legerélyesebben kikelni. Sokan egész heti keresményüket oda viszik, s anélkül, hogy családjuknak is juttatnának belőle akár egy fillért is, ott hagyják leisszák magukat, összevissza törnek mindent, garázdálkodnak, sőt még családtagjaikat is bántalmazzák. Ha aztán a tisztelt családfő másnapra kijózanodik, akkor látja csak a nyomort, mely házában uralkodik. Hét eleje van s egyetlen krajczár sem áll rendelkezésükre, hogy a kenyeret kérő gyermekek éhségét csillapíthassák. Ilyenkor aztán apa és anya elkeserednek, minek perpatvar lesz a vége. A napilapok egyre-másra hozzák a családi tragédiák egész sorozatát s ha az indító okokat vizsgáljuk, legnagyobb részénél a család nyomora, a megélhetés küzdelmes volta lett előidézője a bekövetkezett szerencsétlenségnek.

Sok helyen fillér-egyletek alakultak és bizony nem ártana ezeket az ország egész területére kiterjeszteni. Pár krajczárt hetenként a legszegényebb ember is befizethetne anélkül, hogy ezáltal nagy áldozatot hozna s mikor aztán vagy a rossz időjárás miatt, avagy esetleg betegség okából bármikor is kereset nélkül áll, igénybe vehetné megtakarított filléreit.

Igen üdvös intézmények gyanánt ismeretesek az u. n. segélyegyletek és kölcsönegyletek. A segélyegyleteknél a begyűlt

tökből és kamataiból időről időre keresetképtelen tagok, azok özvegyei és árvái kapnak segítyt, míg a kölcsönegyleteknél lehetővé van téve, hogy minden ember csekély százalékra kölcsönt vehet fel, hogy aztán — ha keresete akad — a pénzt ismét visszafizesse.

Ilyen egyletek alakítása szintén nem kerül sok munkába, csak kellően fel kell világosítani a lakosságot az egyesülés célja felől s a nyújtandó kezezményekről és a velejáró előnyökről.

A mellett, hogy anyagi tekintetben igen sok előnyt biztosít az egyesülés, még egy másik igen üdvös hatása is van, még pedig az, hogy érezteti az emberekkel, miszerint egyesülten kisebb munkával is nagyobb eredményt képesek elérni, mint ha külön magukra állnának. A társulás szükségességét különben már a régi időben is ismerték, miről több példa is tanuskodik.

Az egyleti élet iránti szeretetet tehát fejleszteni kell a népben, meg kell vele kedveltetni a különböző társulatok eszméjét, hadd szokják hozzá a maga akaratát a mások akaratának alárendelni tudni.

Egyik nem kevésbé lényegtelen tényezője az egyesülésnek a jótékonyág gyakorlása. Ennek is főképen a tanító lehet az éltető lelke és kezdeményezője. A kisebb községekben mindenütt meg kellene honosítani a szegény gyermekeket ruhával s más egyéb segélyező egyleteket, ne szenvedjenek legalább az ártatlan kicsikék, ha már a nagyobbaknak a sorstól való rendeltetésük a szenvedés. Sok helyen népkonyhákat létesítettek, de a szükségben levők számának arányában azokat nagyon is meg kellene szaporítani. Télen által megtörténik, hogy egy-egy család hozzátartozói az egész telet fűtetlen szobában kénytelenek átszenvedni, mialatt a családfő valahol kenyér után néz. Gondoskodni kellene közös menedékhelyről.

Ime, ezek nagyjában a falusi nyomor és szegénység elhárításának főbb eszközei, melyeknek az életben való megvalósítására egyedüli hivatott egyén: a tanító.

És vajjon lelkesedik-e az ilyenekért a tanító?

És vajjon miért nem?

Nem, legalább nem mindig és nem mindenütt.

Mert a tanító maga is nyomorog. Istenem, hány tanítót ismerek, ki iskolai munkája elvégzése után, kapát, kaszát vesz kezébe és kimegy a mezőre gazdasági teendőit elvégezni, mert máskülönben képtelen volna családját tisztességesen eltartani. S ha gondtól terhelt fejjel, fáradt, törődött testtel haza tér, az ilyen tanító immár hogyan érdeklődne a közügyi tényezők fejlesztése iránt? Hiszen örvend, ha családja körében megpihenhet s nem zavarja senki.

Ha társadalom megkívánja, hogy a tanító hivatása magaslatán álljon és híven töltse be állását, akkor a tanító is méltán elvárhatja, hogy fáradozásával szemben a nagy társadalom is tegye meg, illő kötelességét, s míg a tanítói állással vele járó fontos kötelességek és ezek ellenében adott anyagi és erkölcsi elismerés kellő arányban nem lesznek, addig a társadalom átalakításából a tanítót megillető rész alig várható.

A magyar nemzet ezredéves költészete.

Irta: Tolnai Lajos.

Arany: „Buda halála.”

Gyulai Pál, Arany legdühösebb magasztalója, így ír: „Ki más az ő Eteléje, mint pusztáink fia, vezérré, királylyá fejlődve, emelve?”

Tehát valamivel több, mint egy Sobri, egy Angyal Bandi, egy Rózsa Sándor — talán, mint egy Farkas Béni?

Hova száll az erőszakos, nagyot mondani akarás? Attila, már születésénél fogva király volt; egy nagy, tengernyi vándornép királya, jogokkal, melyek

nem jártak az akasztófa dicsőségével, sem okvetetlenségével. Nagy Sándor, Julius Cäsar, Napoleon, addig mentek hódításaikban, a meddig tudtak — mint a nagy vizek áradásaikban, az emberek, népek, nemzetek rémületére — sokszor hasznára, javára, örök dicsőségére.

Azt tették e világhódítók is, a mit Attila, de azért nagyon ostoba agy volna az, mely Sobrikat faragna e világhősökből.

De Gyulainak mondani kellett egy szépet, egy virágos szírt, egy kiczifrázott kostókot. Rajzolni kellett egy fokosos banditát. És azt mondani: ilyen volt Attila, csak pompásabb fokossal és virágosabb szürrel.

Fejtegeti tovább Gyulai tulvitt együgyüségét: „S vajjon, Etellak nem hasonlít-e némely alföldi városhoz, melynek házai megkövült sátrak.”

Mily hóbot így beszélni!

Mik, milyenek azok az alföldi házak? veszi a templom környékén, a piac téren, vagy — künn, a cigánysoron, mert azok már igazán sátrak. Nem bánom, legyenek megkövült sátrak.

Ilyenekben lakott az a varrottas kostökü rablóvezér.

Etele lakomája — — hát ez?

„Minden királyi fénye mellett is, nem juttatja-e eszünkbe a magyar nép lakodalmi ebédjeit?”

Semmiképen sem, Gyulai ur. Még egyetlen vonásában sem. Vagy nem olvasta ön Priscust. Itt fejedelmek étkeznek ezüst tányérokról, arany evőeszközökkel, isznak ezereket érő kupákból, serlegekből.

A magyar lakodalom idáig mégis csak nem megy.

De ilyen badar állításokkal mire való is dobálózni? Van ezekre szüksége Aranyinak?

Vagy épen ő beszélt volna ilyesmikről?

A Czerkó tréfái se hasonlítanak a magyar vőfélyek (és nem vőféj) szokásaihoz.

Mit tesznek a vőfélyek? Tréfálkoznak, bohóskodnak, verselnek a vendégek, még inkább pajtásaik kedvéért, de satyr-tánczot nem járnak.

És mit tesz Czerkó ur?

Valami erőltetett, szem nem látta, fül nem hallotta, germános, nibelungenliedes érthetlenségeket.

A mátrai vadászat — ilyen vadászatot Arany sohase látott, még Szalontán sem; pedig ott gyermekeskedett és ott nőtt férfivá.

De talán nem is látott semmilyen.

Az ajándékba küldött ménes — ez is valami.

Valami idegen époszban olvashatott a nagy magyar epikus ilyenről — talán Sah-namé-ból.

Mi nem ismerjük se az Árpádoknál, se a későbbi királyoknál.

Lehet igen szép ajándék, gyönyörű verbunkos versekben, de nem a mienkéféle.

„Nagyobbszerű minden, s mégis ugyanaz, a mit magunk is láttunk és tapasztaltunk.”

Mi se nem láttunk, Gyulai ur, se nem hallottunk.

És bizony ön sem, nagy epikusával együtt.

Ezek tulzott okoskodások, fantázia hiányán való erőlködések, a közvetlen melegség, édes, igaz báj minden legkisebb jele nélkül.

Ezek az erőlködések, utánzások, nagyzolások tették minden egyszerű olvasó, minden természetes értelem előtt élvezhetlenné a Buda halálát.

De elmondom meséjét, megrajzolom főbb hőseit, mert főhőse nincs; leírom asszonyait, — a Nibelungenliedből, dalaít, ugyanonnan és paraszti beszélgetéseit a falusi bírák fufangjairól, a mit már Arany,

mint jegyző, már hallott is, látott is, csakhogy itt nem a maga helyén alkalmazott.

Itt nem volt Arany alatt az öreg Bence földje.

Buda, hunok királya, egyszer csak arra a megállapodásra jut, hogy a rengeteg hun birodalom kormányzására egymagában immár képtelen, megsztja tehát a kormányzás teendőit, jogait öcsésével, Attilával (itt Etelevel).

Egybehívja a hun főket palotájába, s ott a nélkül, hogy ezt előbb valamely bizalmasával közölte volna — kijelenti, hogy ezentul legyen ő a páleza, Etele meg a kard. Uralkodjanak együtt. A hun főket ezt minden ellenvetés nélkül elfogadják. Vitéz Detre, a szász, azonban másnap fölkeresi egyedül Budát, s ott igen szemére hányja, hogy mily hebehurgyaságot cselekedett. Buda ezt be is látja, de már nem tehet róla. Ahogy van, úgy van!

Detre innen Etelehez megy. És kezdi ócsárolni Budát, egyszersmind uszítani rá az új „kardkirályt”. Etele keményen lehordja a ravasz szászt, majd azonban igen hirtelen megbocsát neki és felhívja, hogy csak látogassa meg máskor is, akármikor.

Mi volt a célja e kettős látogatással? hogy a testvéreket egymás ellen haragítsa. Mintha e gonosz eselszövénynek épen semmi hatása se lett volna a testvérekre, Etele családotul meglátogatja Budát. Ott mulatnak, vadásznak és vigan vannak mindaddig, míg a Hadur kardja, az isten kardja, mindent meg nem zavar. De, hogy egy pásztor az isten kardját megleli, és hogy Bulesu azt nem Budának, hanem Etelenek viszi: ez végét szakítja a nem igen forró barátságoknak.

Osszevesznek és Etele hazamegy családotul, népestül Etellakra.

Célja, hogy az isten kardját kipróbálja? Nem, az ott függ békén a fgyvertárában — a háborút a göröggel a nélkül indítja meg.

Buda a felesége ingerlésére (mert magától nem tenné) haza lopatja egy rablófőnökkel az isten kardját.

Ahogy ezt Krimhild megüzeni Etelenek: az nyomban megbékül a göröggel és fut haza Etellakra, onnan meg az új városba, a Buda városába.

Be is tör a hatalmas kerített városba egymaga. Ott párharczot ví bátyjával Budával, s azt (mert az isten kardja annak mit sem segít) orozva leszurja.

A kardot fölveszi — mivel már így annak egyedüli urává lön.

Hogy mi indítja Budát a királyi hatalom megsztására: azt nem lehet tudni. Hogy kereste-e ezt Etele, vagy örvendett-e ennek: azt egy vonásból se látni.

Bent, mélyen a lelkekben folyhattak le elhatározó jelenetek, de azokat a külső elhallgatja, pedig ő látta bizonyosan.

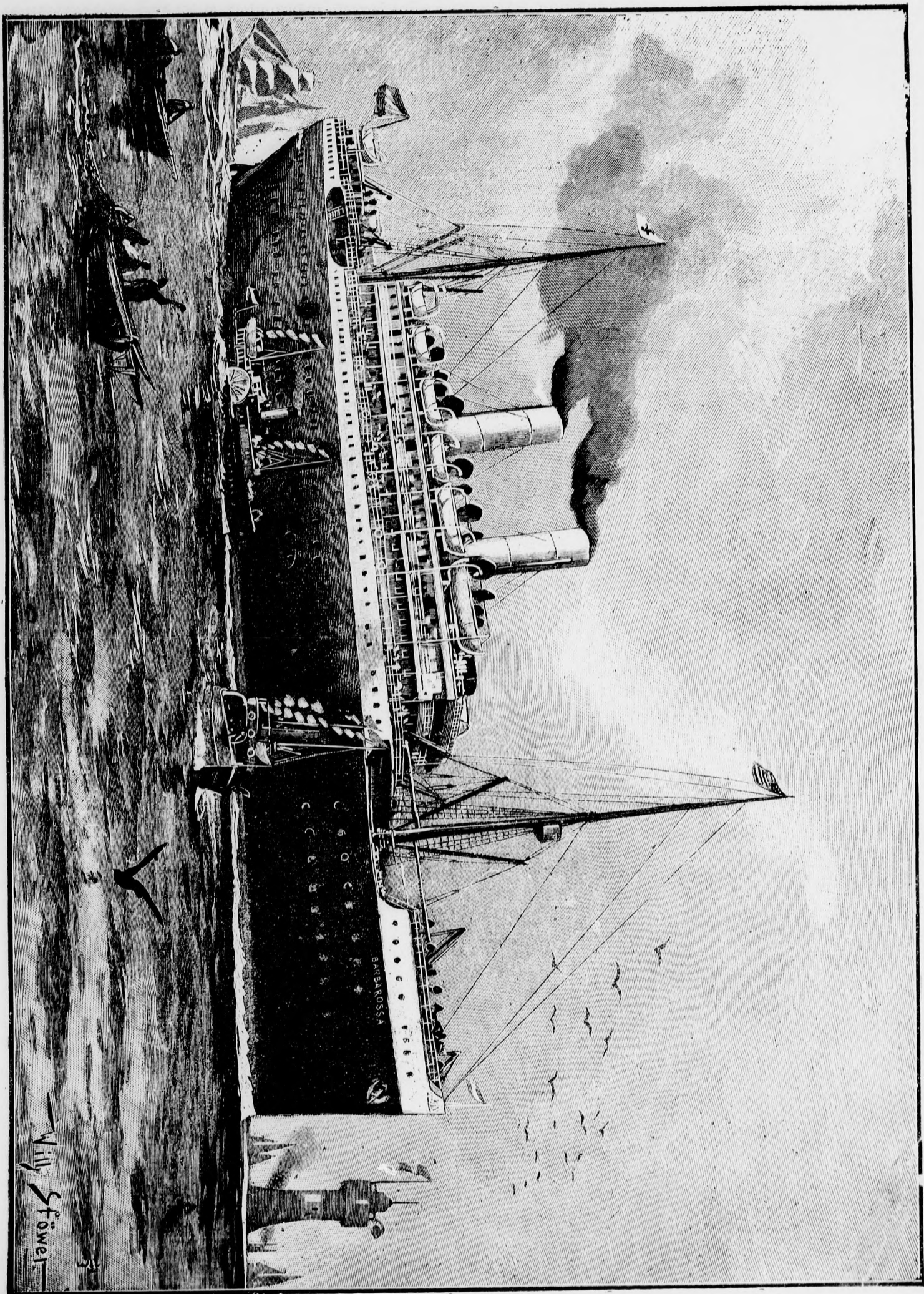
Am szerettük volna látni mi is.

Mért nem volt semmi hatása a Detre eselszövényének, holott úgy indul: érthetetlen.

Mért fogadja el ezt az egész komédiát Etele, holott ő a hunok ura, a világ ostora, az emberiség réme: arra nincs semmi elfogadható ok.

Igy van. Shakespeare is így osztatja meg birodalmát Leár királylyal, hogy ennek a vén királynak se tanácsolja senki, — már mért ne tehetné ezt Arany is a Gyulai, Salamon, Greguss és Szász Károly magyar Shakespeareje?

Igen, de mennyi minden romlás származik abból, hogy a vén Leár ezt a bolondot eselekedte: itt meg ebből a „hebehurgyaság”-ból nem származik semmi. A mi itt történik: az isten kardja miatt történik.

„Barbarossa“, a világ legnagyobb gőzhajója.

A hárem udvarán.

Lantomhoz.

Jöszte lantom a kezembe,
Szeretnélek hallani,
Ha tudna az öreg lantos
Lágy hírodon dallani.

Egy édes dalt, olyant, melylyel
Félszázaddal az imént
Ama kedves szöke lánynak
Megnyitotta a szívét.

Még egy ily dall! még csak egyet,
Aztán a por lepheti
Hurjaidat . . . még egy ily dall
Édes lantom Öneki!

Ki először hangra kellett
És azóta százszor is,
Legyen azé, mint az első,
Az utolsó hangod is.

E két dalhang keretében
Nyer néhány dalom helyet,
Melyekbe az élet lelkét
Lehelte a szeretet.

Ezek az én dicsőségem;
Nem irigylí senki bár,
Kigyulnak majd pályám végén,
Mig lelkem az égbe száll.

Mert nem az a halhatatlan,
Kit annak tart a világ,
Hanem, a ki halhallannak
Érzi lelkében magát.

Ki a szeretet hitében
Sohase volt ingatag
S az örökszép, jó és igaz
Eszméjéhez hű maradt.

Hurrá! édes feleségem
Mi legyőzzük a halált!
Mért csüggednénk, mért rettegünk,
Hogy elérjük a halált?

Ha már egyszer odaérünk,
Ugy tesszünk majd, te meg én,
Mint a nyugvó nap sugára
Átrepülünk a mesgyén.

Te is velünk, úgy-e lantom,
Hű és igaz örököm,
Mely porunkat betakarja,
Jó helyed lesz a rögön.

Kezdj rá ott a legszebb dalra,
Zengd folyvást az Ő nevét,
Csengő hangod ég s föld között.
Szellő szárnya hordja szét.

Hordja szét a végtelenbe,
Végtelenség végeig,
Mig a szeretet szavára
Nyíl a virág és a szív!

Ács Ferencz.

A MÉREG.

— Beszély. —

(4. folyt. és vége.)

Írta: **K. Beniczky Irma.**

Bella némán rázta fejét s férje elhelyezkedett egy támlányban, elővette a magával hozott hírlapokat s azoknak olvasásába merült.

Bella is könyvet vett kezébe, lapozgatott, — de nem tudott olvasni, — kissé bosszankodott, hogy teendőit nem végezheti, de különben nem baj, majd elvégzi később, hiszen elég hosszú az éj. Majd alhatik azután sokáig, sokáig! . . .

Bella szemé elé tartotta a könyvet, de nem nézett bele; férjével szemközt ült, — hátratámasztotta fejét s a könyv fölött szemlélte férjét — csak akkor sütötte le szemét, ha amaz néha feltekintett.

Oh, mennyire szerette ő ezt a férfit, mennyire szeretné őt most is, ha méltó lenne rá, s ezt gondolva, olyan vágyó tekintettel nézte őt, mintha örökre lelkébe akarná vésni arcának minden vonását.

Milyen vonzó, rokonszenves ez a férfias, szép arc! De mi az, — máskor oly sima, derült homlokán barázdák vonulnak végig és — tán káprázik a a szeme? — dús barna hajában ezüst szálak csillognak, halántékán pedig már őszbevegyült. Mitől van az? hiszen még fiatal — mind a ketten még olyan fiatalok! . . . Oh mikor ő még gyöngéden czirógatta, borzolgatta azt a dús, hullámos haját! — bár csak tehetné még egyszer — utoljára . . .

De ha nem méltó rá, — istenem, — oh istenem, ő most is szereti örületes szerelemmel s épen azért nem bírja tovább folytatni ezt az életet.

Ha ő azt így elmondhatná neki! De olyat csak szeretett nő tehetne, a nem szeretett nő ajka hét pecséttel van lezárva.

De holnap, ha majd kiürítette azt a kis üveget — és ugyszólván átlépte két lábával a határt, mely az életet a haláltól elválasztja, akkor nem mondhatja senki, hogy viszontszerelemért koldul és férje akkor talán megbánja magaviseletét és megsiratja őt.

Igen, úgy fog tenni holnap, a biztos halállal szemben elárasztja férjét szerelmének forró özönével, még egy egész nap van előtte. A méreg 24 óra alatt elpusztítja az embert, úgy mondta az öreg ur. Milyen jó, hogy még egy napja van, melyen áleza nélkül léphet férje elé, de azért most is óhajt meghalni, szándéka megrendíthetetlen, de mégis —

Férje összehajtott a ujságot, felkelt, az ablakhoz ment s a függönyt felhuzva, kinézett.

— A szél elesenededett és úgy látszik az eső is megszűnt; — mondta visszatérve és az órára tekintve, — tíz óra, — akkor még elmegyek a klubba és onnan egyenesen a pályaudvarba, oda rendeltem a kocsit is, — ah el is feledtem neked mondani, hogy holnap nem leszek itthon, Pozsonyba kell utaznom fontos ügyben, a tizenegy órai gyorsvonattal indulok és holnapután reggelre haza jövök. Isten veled és jó éjszakát, pá, a viszontlátásig!

Fejével bölintott és a nélkül, hogy kezét nyujtaná, az ajtó felé indult.

Bellát szédület fogta el, az nem lehet, hogy elmenjen, elhagyja őt és élve nem fogja többé látni, ilyen fagyos bucsuszóval s többé nem szoríthatja meg kezét; a felindulás első viharában nem jutott eszébe, hogy hatalmában áll halálának óráját későbbre halasztani. Csak az hangzott — zúgott fülébe, hogy férje elmegy és ő többé nem fogja hallani az ő drága, kedves hangját.

— Aladár!

Első rémületében kiáltotta azt. Férje hirtelen visszafordult. Ezt a hangot ő már oly régen-régen nem hallotta.

Bella a szoba közepén állt lángoló arccal, tágra nyílt szemmel, egész testében remegve.

— Ne menj el így — rebegtek ajkai s keble pihegett szive heves dobogásától — csak ma ne menj el így; szólj hozzám úgy, mint egykor — adj egy szívélyes meleg szót!

— Bella! — kiáltott a férj hozzá sietve — te könyörögsz egy szívélyes szóért?

— Jöhetne olyan nap, a melyen megbánnád, hogy így mentél el tőlem!

Aladár megdöbbenve nézett a magából kikelt nőre, s arca halvány lett.

— Egy nyájas szóért könyörögsz — te, ki azt tőlem megtagadtad oly hosszú időn át? Bella, azt értem ebből, hogy te sem bírod tovább elviselni ezt a helyzetet?

Bella fejével bólintott, szólni nem tudott.

— Egy szívélyes szót — folytatta a férj elkeseredett hangon — hiszen nem mertem azt hozzád intézni, jéghideg pillantásod megfagyasztotta ajkamon; oh és mennyire vágytam veled szívből fakadó hangon beszélni, de megközelíthetlenséged jégpáncéljától visszapatant volna a szeretetteljes szó. És most, te könyörögsz érte?

— Folytasd! — akarta a nő mondani, de ajkai hang nélkül mozogtak és férje megértette annak dacára s folytatta:

— Azt hiszed én nem tudtam, hogy vétetem ellened? — Ama szerencsétlen éjjel ébredtem annak tudtára, de te úgy akartad, hogy köztünk vége legyen mindennek. Azt olvastam szemedből, valahányszor rám tekintettél, hidegen eltávolítottál magadtól, s nem vetted észre önző fájdalommal, mennyire szenvedek én, s így emelkedtem magasabbra és magasabbra a rideg válaszfalat. És én szeretlek és szeretlek most is, bármit mondjanak rólam — tudom — a látszat ellenem szól, szeretlek, bár mindent elkövettem érzelmem kiirtására; de az annál erősebben gyökerezett meg szívemben; nehéz láncz-ként huzeltam magammal, nem tudtam tőle szabadulni, s minél inkább távoztam tőle — annál erősebben vonzott. Gyakran azt hittem: tovább nem bírom — eldobtam volna az életet, mint egy megunt terhet — de nem tudok gyáva lenni. Bella! te könyörögsz egy nyájas szóért — oh ha tudtam volna, hogy az neked jólesik, százával özönlött volna ajkaimról!

És Bella mintegy önkénytelenül férje keblére simult s átölelte nyakát. Némán álltak ott forró ölelésben; ajkaik hallgattak, de annál hangosabban szóltak szíveik.

Hosszu szünet után Bella fölemelte fejét és férje szemébe nézve — halkkal mondta:

— Bocsáss meg, én vagyok a hibás!

— Te is, én is. Bocsássunk meg egymásnak!

— Igen.

— Ls kezdjük újból az életet!

Igen.

— A jövőben pedig legyünk türelmesek egymás irányában, Bella!

— Úgy legyen.

— A mi elmúlt, azt feledjük el!

— Nem tudom: képes leszek-e arra; felelt Bella halkkal, mintegy félénken megezírógatva férje haját s remegő ajkkal hozzátette: az őszítette meg hajadat?

Aladár csak fejével bólintott.

Szorosan egymáshoz simulva, összeölelkezve jártak fel s alá a kedélyes szobában, mely rövid

három év alatt annyi boldog és annyi boldogtalan órának tanuja volt. Most tudták csak egész világosan, hogy az igaz szerelem mindenre, még a legnehezebbre is képes: megbocsát, ha ellene vétének.

Mikor az indulás ideje elérkezett, mert Aladár nem halaszthatta el utazását és Bella magában maradt, nem érezte magát elhagyatva, a ház többé nem volt pusztá, újra beköltözött a boldogság, a megelégedés ezer remény kíséretében.

Mikor késő éjjel hálószobájába tért és vetkőzni kezdett — kezébe akadt a kis, aranyos üvegese — borzadva tette félre —

A következő reggel kisütött a nap, olyan fényesen, a mint novemberben tőle kitelhetik; az ég derült volt, mintha tegnap nem is esett volna hideg őszi eső. — — —

Az öreg ur reggeli után az ablaknál ült s elgondolkodva nézett a keskeny uton végig, mely a kerten keresztül a házhoz vezetett; mintha valakit várna. Egyszerre mosoly derítette fel arcát s gyorsan felemelkedett.

— Itt jön! szól magába milyen hamar, azt nem hittem volna!

Künn könnyü léptek közeledtek, aztán halkkal kopogtak az ajtón.

— Tessék! kiáltott az öreg ur vidáman s már ki is nyitotta az ajtót. Bella állt a küszöbön, sugárzó szemmel, kipirult arccal, s kezeit nyujtotta az öregnek, ki szívélyesen megszorította s a szobába vont a kedves vendégét.

— Jó reggelt, Bella hugom! üdvözölte őt nyájasan. — Foglaljon helyet itt mellettem.

— Korán jöttem, nemde, kedves bácsikám? kezdé Bella némi zavarral, de hát—hát mielőbb, vissza akartam adni azt—azt, amit tegnap kértem, fogadja legmelegebb hálámát teljesítéséért, de már nincs rá szükségem; a sötét kísérteties éj elmúlt, újra kisütött a nap, s én élni akarok, míg a jó isten engedi, de hát mégse jó az ilyesmit a háznál tartani.

Az öreg ur fejével bólintott, de egy cseppet sem esodálkozott. Bella folytatta:

— Bocsánatot is akarok kérni tegnapi — — —

— Egy szót sem arról, a mi tegnap volt, gyermekem — vágott szavába az öreg ur — az válság volt, mert a lelki bajnak épen olyan krízise van, mint a testinek, hála istennek, maga keresztülesett rajta úgy, a mint reméltem. Én mindent elfeledtem, azt az egyet kivéve, hogy az én kedves hugom megint boldog és az maradjon is! De csak tartsa meg azt a szép indiai üvegését a tegnapi est emlékére. — Tudja mit tartalmaz?

— Tudom: bizton ölü mérget.

— Dehogy! — Czukros vizet — felelt az öreg ur mosolyogva.

A próbaév.

Irta: Darab Lajos.

(1. folyt. és vége.)

A mint első teendőjét véghezvitte, egy hétre megkezdte a rendszeres oktatást...

De oh, szomorú kép! Mit tapasztal napról-napra?

Eme elhagyatott lelkek között óriási erőt kell kifejtenie, ha azt akarja, hogy a próbaév csakugyan helybenhagyható próba legyen rá nézve!

Alapjában el van rontva minden! Értik a játék minden nemét, úgy tornáznak, mint egy komédiás, úgy rajzolnak mint egy piktör, üzik a háziipart és ez mind szép, de a főcélznak nem megfelelő!

Pedig dehogy nem! hanem szegény Bálint bácsi téveszti a célt, nem veszi tekintetbe boldogult elődje módszerét: a szü-

lökkel való gyakori érintkezést, hizelgést, bókolást, kézszerítást — és a boros kancsók forgatását: pedig mily nagy munkától mentenek ezek fel őt! A próbaév biztos lenne!

Szegény Bálint bácsi!

*

Nehéz küzdelmek és szorgalmas munka közt eljött a próbaév vége.

Junius 15-ikére van kitűzve a vizsganap.

Bár nagy forduló pont ez Kerekes Bálint életében, de a jól végzett munka tudata megnyugtatja őt! Véleménye szerint: tiszter jobb az iskola, mint mikor ő átvette.

Igen ám! csak hogy ez a saját véleménye; mit mond majd a falu iskolaszéke — ettől függ minden!

A vizsga véget ért, még pedig fényes sikerrel! Összeül az iskolaszék, hogy eldöntse Kerekes Bálint sorsát.

Feláll az iskolaszéki elnök, hogy véleményt adjon:

„Tisztelt uraim! A mint láthatták, a vizsga nagyon szép sikerrel folyt le. Igazán Kerekes Bálint tanító ur egy a mai kor

— De meg mire való az, hogy kik voltak a régi királyok, minek a holtakat háborgatni, nyugodjanak békével!

— Igaz, — üti rá az iskolaszék többi tagja is, — lári-fári az egész vizsga, csak a gyerekek esze volt terhelve, a sok könyv árával meg a mi erszényünk lett könnyítve! Mikor ez nem volt, mégis jó volt!

Szóval, mindent észrevettek, csak azt nem, a mit kellett volna. A pontos számvetés, a gyönyörű írás, a szabályszerű, szép olvasás mind kikérülte figyelmüket!

— A vizsga még csak a milyen, de az ember! — kezdi egy hang személyiségét mérlegelni, — büszke, kevély! Szóba se akar az emberrel ereszkedni, tegnap is, hogy nála jártam, alig váltott egy-két szót, kiadta az utlevelet, hogy ő most nem ér rá beszélni, jön a vizsga — és betette utánam az iskolajajt...

A lelkész eddig hallgatott, de már tovább nem tűrhette, így szólt:

— Hát én velem beszélhet-e valaki, mikor a templomban teendőimet végzem, ép úgy nem szabad a tanítót tanítás-közben háborgatni?!

— Az más! adja meg a feleletet Róka Péter.

— No, ha más, fölteszem a kérdést: megerősítik-e Kerekes Bálint tanító urat jelenlegi állásában?

— Nem!!! — hangzik a rosszakaratu válasz, közös meg egyezéssel.

— Itt a jegyzőkönyv, írják alá.

Aláírták, mire a lelkész megjegyzé:

Felülvizsgálatot kérek!

A gyűlés szétoszlott, ki erre, ki arra...

Ott megy egy tömeg, hangos beszéddel hallatja:

„Nekünk nép embere kell!”

*

A lelkész is otthagya a tanácstermet, benyit szobájába, mely éppen a tanácsterem szomszédságában van...

— Hova lett a tanító ur? kérdé nejtől.

Egy ideig hallgatta az ajtón át a gyűlés folyamatát, egyszer csak fölkelt és szomorúan hazament...

— Elmegyek és megvigasztalom őt!

Kerekes Bálint ott ült a kis kertjében asztalra eresztett fővel.

Egy írónnal irt levél hevert előtte.

A levélre ez volt írva:

„Kedves nóm! szóval képtelen volnék elmondani bánatomat, azért írom papírra, hogy veled közöljem a leverő hirt. — Megszakadna szívem, ha látnám arczodat, mikor e hirt hallanád tőlem. — Nincs igazság e földön, tövises pályám fárasztó munkáját nem méltányolták. Megöl a szégyen és fájdalom. Mért is tudtam ott hagyni azt a kedves népet, mely szeretettel karolt át!... ide jöttem a farkasok közé...”

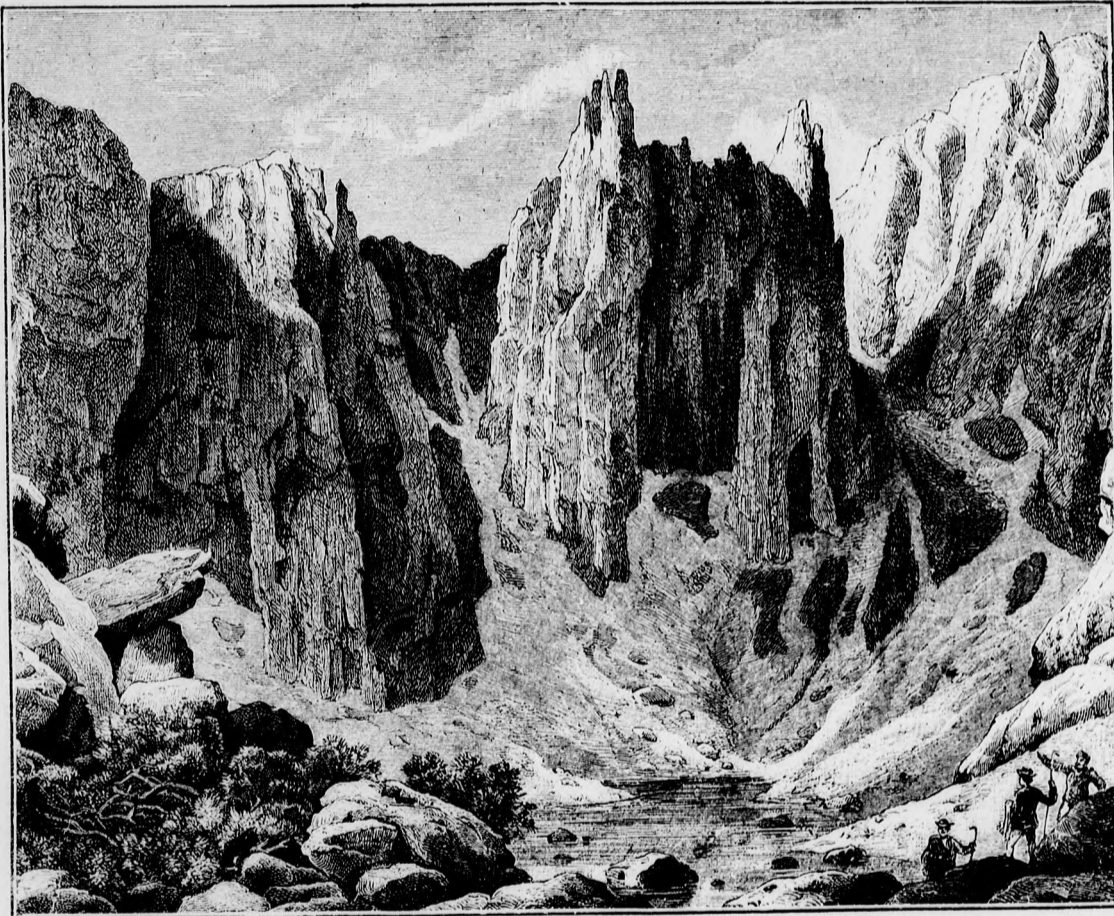
A levél itt félbe maradt.

A lelkész ur elolvasá, aztán költögeti Kerekes Bálintot de hasztalan!

Elaludt — — — örökre!

Szive meghasadt a szégyen és fájdalom miatt!

Ez lett a próbaév vége.

Tengerszem a Kárpátokban.

szinonáján álló képzett, praktikus tanító — én csak örömet fejezhetem ki az iskolaszék előtt a vizsga jeles sikere fölött! Isten éltesse Kerekes Bálint tanító urat, hogy iskolánk és népünk fölvirágoztatására sok ily jeles vizsgát produkálhasson! Nos, önök mit észleltek?”

— Én nem vettem észre semmit! — adja meg az első feleletet Róka Péter, a falu szája, a hosszan tartó fontos vizsga nagy részét szundikalással tölté.

— Bizony érvénytelen volt az egész! Az én fiam azt felelte, hogy micsoda folyók vannak Amerikában! Bolondság ez, ugy se jár ő ott soha, de meg esetleg, ha oda vetődnek is, majd megmondják neki ott, hogy micsoda folyó ez, meg amaz!

— Igaza van kelmednek, haszontalanság mind, a mit gyermekeink kotyogtak, hát mire való az, hogy a cserebogárnak hány lába van? meg hogy a marha mit eszik? a bolond is tudhatja ezt!

— Ugy van a! mi köze a gyerekeknek a „törött” (tört) számokhoz, ugy se lesz azokból mérnök!

KÖZÖS SORS.

— Eredeti székely regény. —

ELSŐ KÖTET.

V. FEJEZET.

Írta: **Péterfi Tamás**

MOSOLY.

(4. folyt.)

A kis pajkos megváltozott annyiban, hogy nem szomorú mindig, mint a milyen a büntetésből sétára küldött napon vala. Szórazottságát azonban megtartotta, a tényérok most is eltörnek, pedig már nincsenek vendégek.

A hangosan nevető „kis pajkos” nincs többé. Most ha örömei vannak, nem nevet, hanem piczi ajkai körül mosoly vonul el, s látni engedi azt a gyönyörű két fehér fogsort. Dalol egész napokon át, de dalai mindig szomorúak. Van valami titkos bánat minden kedves nótájának fájó melódiájában. — Sokszor könyje is kiesordul ragyogó szeméből, s ha megszólítja a papa, elmosolyodik újra a kis pajkos.

Katiczának számtalan a dolga, még az ősz francia társalkodónőt is himezni ültette. Készülnek a monogramok szaporán, közelg az esküvő napja. Alig négy hónap van még odáig.

Jegyese ellátogat rendszeren hetenkint négyszer Székvárról. Olyan finom, olyan kedves, férfias alak lett belőle, mióta külföldön járt, de mégis oly nagyon megváltozott nyolcz év óta, mintha kieseréltek volna...

Nyolcz év nagyon sok idő egy fiatalnak arra, hogy eltávozva abban a pelyhesedő korszakában az ifjúságnak, — elváltozzék. Ma nem olyan ábrándos, mint egykor, de azért kedvesebb. Komoly, határozott, férfias mindenben, karjait esodálatos nagy erő lakja, s bár areza nem vonzó, de azt helyrehozza elegáns megjelenésével, délczeg járásával. Katicza szereti, nagyon szereti jegyesét. Szelid arezának minden mozdulatja felé irányul, nemes szívének minden dobbanása az ő boldogíthatásából áll.

Beköszöntött a ködös, hideg ősz, magával hozva uszálynak a fagyos telet, s amilyen arányban komorodott a természet, éppen úgy hagyta el jó kedve Margitot. Ott borongott egy sötét gondolat homlokán, szívében egyaránt.

Régen, nagyon régen látta már azt a halavány ifjút, azóta hetek, hónapok teltek el.

Ebéd után beül kicsiny szobájába elővenni azt a csodás kis képet, melyen egymás mellett ülnek ott a mohos kövön. Csak erre a kis képre vágyott, csak ezt kérte magának lerajzolni általa. Majd a nevét tanulja szépen kimondani... Béla...

Beletekint a tükörbe s elpirul. Aztán megdorgálja magát ezért a kis gyöngeségért. „Te majom! Te lány málé!” s megfenyíti magát piczi kezével a tükörben. Elmosolyodik ezeken a furcsaságokon, s olyan szép abban a pillanatban. Leszakít egy szobában nevelt virágot, tépni kezdi leveleit, „szeret?” „nem szeret?” „szeret?” „nem szeret?”... az utolsó levélkére „szeret” jön. Mosolyogva nézi tovább a kis képet, és megcsókolja...

Összerezzen... ha most valaki meglátna, mi lenne akkor? De azért tovább fúzi ábrándja lánczait, messze-messze, a szerelmesek édesen fájó érzetével a bohók tündérországaig... Igy telnek a percek, órák.

Sok idő múlva elvesz egy kis könyvet imádkozni belőle, hiszen este van már, de akkor emlékezik, hogy még nem volt az estebédnél. Sietve zárja el a kis képet. Atmegy az ebédlő nagy termébe, ott vannak már mind, de nem késett el. Katiczát halmozza el kérdéseivel. Örömmel hallgatja, hogy minden elkészül pár nap alatt. Menyasszony fátyoláról csupán három virág hiányzik a himzésből.

Estebéd után sokáig hallgatják a papa regéit azokról a régi magyar alakokról. A végén rendszeren nevetéssel végződik a mese, mert csak meséknek tartja azokat Margit. Azután nem nevet nagyokat csengő hangjával, mint régen, csak mosolyog.

Legelőször ő megy lepihenni szobájába, hogy annál többet álmodhasson róla...

Álmaiban is csak őt látja, s rózsás ajkain a szép reménytől ismét átvonul egy fiatal gyermek szerelmes örömeivel — a boldog ártatlan mosoly.

* * *

A székvári kastélyban szintén öröm ütötte fel tanyáját. A méltóságos urfi nagyokat nevet két éji vendégének társaságában. Sötét, komoly alak mind a kettő. Ruházatuk kopott és jóval elüt az itteni székely viselettől. Pörge magyar kalap, zsinórozott sötét zöld dolmány, szürke magyar nadrág, rövid száru sarkantyus eszima.

Ezt a színt viselte ruházatjuk ujkorában, hanem

Jó lesz így?

most a kalaptól le a csizma sarkantyujáig fakó rajtuk minden. Szókiejtésük székelyes, de durva.

A vendégek körül maga Lajos ur szolgál föl, sorjában állanak az üres palaczkok. Azokat félre rakva, másokat hoz elő.

— Képzeld, hogy jártam a napokban egy szoktetni való paripával Laji?!
— Talán ledobott? — kérdi a „te“-gezett méltóságos ur.

— Nem az a hóhétkörmeire való, hanem mikor a legjobban futni köllött vóna, megállott egy helybe, mint a föld. Hiába sarkantyuztam, rugtam, vágtam: nem akart menni.

Már közel hallottam az üldözők kiabálását, káromkodását. Izzadva vertem a lovat, gondoltam, hogy „most kerültél lépre!“

Egy gondolatot adj csodatevő szüz anyám! — kiálték a hegy alatt fába metszett Szüz Máriára, de az csak szerelmetesen nézet reám, s hallgatott tovább.

Gyorsan leugrottam, s az utszélen heverő szalmacsomót a lovam farkán hátul ledobva, meggyújtottam.

Fölpattantam reá, de mig nem vetett lobbót a szalma — nem mozdult. Amint visszatekintek, látom az üldözőket az ut kanyarulatánál. Ők reám tüzeltek, de nem talált, hanem az én tüzem úgy meg találta megigíteni a lovam hátsó részét, hogy leégett a farka nyomban.

Erre aztán, mikor az üldözők puszkatusának szagját már éreztem a hátam megett, — megmozdult, de olyan sebbesen, hogy elvesztettem szemeim világát.

— Ha! ha! ha! — nevettek mind a hárman. Azután a másik ezimora mondott el valami menyecske kalandot, hol a menyecske böcsületéért lövöldözni volt kénytelen a levegőben.

Lajos ur az órájára tekintett.

— Talpra fiuk! indulhatunk, tíz óra elmúlt, — szólt vendégeihez, s kilépett az egyik oldalajtón.

A két vendég puszkát akasztott nyakába, megnézegették a töltéseket, a pisztolyokat szintén rendbe hozták, végre az elefántesont nyelvű késeket helyökre a csizmájuk szárában.

Leszorították a sarkantyú taróját, hogy ne pengjen, s mikor mindezekkel készen voltak „Indulhatunk!“ — szólt be az ajtón egy erős hang.

Később három lovas haladt végig a Fenyővár felé vezető uton.

* * *

A fenyővári kastély lakói nyugodtan alusszák esendes álmukat. Azalatt, mig az alvók szobáiban elverik az órák éjjelután az egyet: hátul a kastély parkjának óriás fái között három sötét alak száll le lováról. Megakasztják a kantárszarakat, mig suttogva beszélnek egymás között, s körülnézve — halk léptekben követik egymást a kastély felé.

A hátsó lépcsők előtt kettő lent marad, a harmadik egész biztos járással nyitja föl a nagy tölgyfaajtót és eltűnik a sötét folyosókon.

Kevés várakozás után újra megjelent az ajtó között, ölében egy fehér hosszú tárgyat hozva. Halk léptekkel, vigyázva ereszkedik le a lépcsőkön, a fehérrel betakart alak heves mozdulatokat teszen, de biztos kezekben van, bárki legyen, mert hozójában a „zöld ember“-re ismerünk.

Átadja terhét az ott állók egyikének, maga pedig visszasiet bezárni a nagy tölgyfaajtót. Mire a paripákhoz ér, már utrakészen várja a két ezimora.

Fölül a „zöld ember“, azok a mások fölemelik neki ragadmányát, melyet maga elé helyez a nyeregbe, s csendes lépésekben hagyják el a parkot.

Félóraig még látni lehet utjukat, melyet a park feletti sötét erdőnek vettek, de ott eltűnnek szem elől a sűrű fenyves fekete árnyában.

(Folytatása következik.)

A HÉT TÜKRE.

— Csevegés. —

Már ismét gyászruhát öltött a magyar genius, s omló könyzápora hirdeti legjobban a jelen legnagyobb lyrai költőjének elhunytát. Hej, már nem a jelené többé Vajda János, sajnos most már a múlté. Petőfi óta senki oly erős kézzel nem pengette a lantot mint ő, viharbőmbölés, égzengés és földrengés, pacsirta és fülemile dal volt az ő költészete, lelke naiv — szinte gyermekes — de természete peszimizistává tette. Irt, mert az irás oly lelki szükséglete volt, mint testének a mindennapi kenyér.

Halála előtt közvetlenül még „Hosszu éjjel“ című bevégezetlen hattyalát írta, melyet itt közlünk:

Hosszu éjjel.

Oh, te csodás, dicső természet!
Érthetlen földi hangyádsznek —
Méhedbe látni lehetetlen,
De épp ez üzi, hajlja lelkem.

A Himalaya tehellen rög,
A lepke, mely fölötté röpköd
Egy porszemét megmozdíthatja,
De ő tűr, el nem riaszthatja.

Bánt a homály és nem hágybékét,
Keresni a dolgoknak végét,
Ha te tul a szent, a szüzi fátylon
Lehetne még valamit látnom!

Anyagban nincs erő, sem élet,
Mi hát a láthatatlan lélek?
A foghatatlan, testetlen semmi,
Mely volt, van s örökké fog lenni.

Ami nem látott még a többi,
Halandó, tépelődő földi.
Ha már nem is érthettek téged, —
De mi vagyok én? mi a lélek?

És hogyha így? Ki tudja? Hátha?
Mint örök mécs, leül halmára
S ott megmarad, ha meg nem
Örökké síró öntudatnak? [halhat

Oh, mert közelg épp a nagy óra!
Már készülődik bucsuzóra,
Testből a lélek válni készül,
Mint kard kiröppen hüvelyéből.

Siratni ezt a drága testet?
A melybe, ime, férgek estek,
Holott előbb még átaljárta
Lobogva égő kéjek lángja.

Csodák csodája, lünderjárték
Minden családka látszat, árnyék,
A roppant tömeg tehetetlen,
A lég, a pusztá lég — a minden!

Siratni e siralmak völgyét,
Ez éden sok tilos gyümölcsét,
Hol bünbe esni olyan édes —
S jön a halál s egyszerre véges.

Oh, égbolt szörnyeteg nagysága,
Benne a földek sokasága,
Mint öntudatlan csecsemője
Ugy ring a légi anya-ölbe.

Hisz ugyis mindig egy a vége —
A vak tudás kétségbeelj,
Megasal, kínoz a gyarló elme,
Csok fest ijesztő képeket.

Hol vége változó anyagnak
Kezdődik a mi meg nem halhat,
Az, a minnek nem kell születni, —
Elmulhat-e a lég? a semmi?

Oh, hátha így van, hátha ugy
Kétségbeeljő borzadály, [van?
Mi nem lehetséges még ottan
Hataridőn tul, oh halál!

Vagy mégis tán te volnál enyhébb,
Hogy azt se tudjuk: mi a jobb?
Mi rémitőbb, halál? örökkét?
Oh hidd, a mit a milliók.

Meghalt, el is temettük, mikor akad megint a magyar dalnak ilyen hivatott költője?
Vajjon lesz-e?

Szegény Vajda csak halálában, lám Wohl Janka már életben elnyerte irodalmi működésének kézzel fogható elismerését. Nagyon kevesen vannak, kik irodalmi téren kivívják a legfelső elismerést, ugy mint Wohl Janka, kinek a király a koronás arany érdemkeresztet adományozta. Wohl Janka nem csak a hazai, hanem a külföldi irodalmat is művelte, s kiváló érdeme, hogy a magyar arisztokráciában felébresztette az érdeklődést hazai irodalmi mozgalmaink iránt. Nehéz munka volt, hány tövis szurta meg kezét addig, mig a kívánt virágot le tudta szakítani.

Az a kitüntetés, mely őt most érte, fényes bizonyítéka, hogy törekvéseit nem csak figyelemmel kísérték legfelső helyen, hanem méltányolják is.

Igazán örülünk e jól megérdemlett jutalomnak.

De ne higgyék kérem, hogy manap a nők csak irodalmi téren tudnak nagyot alkotni! Elvégre az a granit koezka, mely a

piramisok alkotó részét képezi, ép úgy hozzájárul az egész colossalis piramis nagyságához, mint az első hópéhely a lavina romboló erejéhez. Az a nő, aki az írógép mellett tölti napjait, csak olyan mozgató idege kereskedelmünknek, mint az a bankár — vagy tőzsdetanácsos, aki a hausse és baisse fölött uralkodik. Csak-hogy sajnós, ma nem ilyen szemüvegen nézik a dolgokat!

Láncey Leo a kereskedelmi bank elnöke kiadta a rendeletet, hogy az ott alkalmazott hölgyek a bank igazgatóit előbb köszöntésnek.

Hát hiszen van valami jogosultsága e rendeletnek, mert ha a katonai köszönteni tartozik főlebbvalóját, — bár az a közlegény gróf, a főlebbvalója meg csak egy mesterember fia — miért ne léphetne az a regula életbe a kereskedelmi pályán? De átadom a szót dr. Neumann Ármán orsz. képviselő ügyvéd nejknek, e kiváló szellemű és művelt nőnek:

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Talán már itt az ideje, hogy felhagyjunk a nőkérdés képmutatón edeskes elbírálásával, a mi minden komolyan gondolkozó asszonyt úgy is csak borzalommal tölthet el. Hiszen jól tudjuk, hogy a férfiak előzékenysége és kényeztető bánásmódja merőben szegénységi bizonyítvány a mi gyöngösgünkről és inferioritásunkról, s hogy már régóta nem állunk szívükben azon a magas piederstálon, a hová elmúlt idők lovagiassága helyezett. Valamikor hódoltak nekünk, feltétlen tiszteletben részesítvén a női nemet, — ma a kérélhetlen kritika éles késével bonczolják szellemi és etikai sajátosságainkat. Homlokegyenest ellenkezik bánásmódjuk azzal, a mit rólunk gondolnak. Azért okosabb, ha egyszerűsággal levetik a báránybőrt és valóságos mivoltukban, mint farkasok mutatkoznak, a kikkel bátran fölveszük a harcot. Úgy vélem, hogy azt a drákói rendeletet, a mely éppen csak keservesen dolgozó, tehát tiszteletre legméltóbb hölgyeket éri, a kik előtt mindenki kalapot emelhet, csupán akkor fogadhatjuk el, ha azt minden hölgyre kiterjesztjük. A hölgyeknek álljon jogában köszönteni, a kit akarnak, a nélkül, hogy minden köszöntést, melyben részesülnek, el kellene fogadniok. Azért nem volna szabad éppen azt a hölgyet, aki magát erkölcsi komolysággal telve, családjáért föláldozza, alárendelni olyannak, aki semmittevésben és jólétben álmódosza át napjait. Szent kötelességünk tehát a kenyérkereső asszonynak ugyanazt a helyzetet biztosítani, amelyet máskülönben csak férjének szokott köszönni. Vajha ez az éppen dolgozó hölgyeket megalázó rendelet alkalmat adna arra, hogy haszontalan előítéletünknek véget vessünk.

Fogadja, igen tisztelt szerkesztő ur köszönetemet, hogy nagyrabecsült lapjában, amely a modern élet minden lüktetését figyelemmel kíséri, ezt a kérdést napirendre hozta és bocsássa meg, hogy én mint a női egyenjogóság egy szerény harczosa, elmondtam véleményemet.

Dr. Neumann Ármáné.

Igen kényelmes dolgom van már most, mert csak azt kell írnom: ez az én véleményem is!

*

Hüvös idő van, de mégsem oly hüvös, hogy koresolyázní lehetne, vagy ha ma lehet is, holnap, holnapután már felolvad a jég.

Olyan szeszélyes az időjárás, hogy minden jóra való medve, ha ez tudomására jön, háromszor is megfordul a sirjában — azaz az odujában akartam mondani. Hó helyett vagy jég vagy sár borítja a földtekét. No iszen mondja még valaki nekem, hogy földünk kezd kihűlni, — hiszen minden tél enyhébb és enyhébb lesz és a szegény medvének évről-évre meg kell toldani negyven nappal téli álmát, mert most már harmadizben enyhe telünk van. Pedig a medve nem hisz a németnek, még akkor sem, ha tél a neve.

Úgy gondolkozik, — a ki hizeleg, vagy megcsalt, vagy meg akar csalni. Gyertyaszentelőkor teszi próbára az időjárást. Ha akkor szép, derült nap mosolyog az égen, — a kis czinkék fürgén ugrálnak az ágakon, a patak nines jégbilincsbe zárva, — szóval hizeleg az idő, — akkor úgy gondolkozik: „Nem csalsz meg, hékás!” visszamegy az odujába és még negyven napot alszik. — No! no! a medvének rendesen igaza van! Még beüthet a kemény tél — s akkor vigan fogunk még koresolyázní: ő is, te is, no meg alázatos hívük is:

Meesekalji.

KÉPEINKHEZ.

Vajda János †. A nagy lyrai költő meghalt. 1827-ben született május 7-én Budapesten; már kora ifjúságában kiváló szeretettel vonzódott azok iránt, kik a nemzeti nyelv művelését tették életezéljükká. Vajda nemesak tollal, fegyverrel is szolgálta a nemzet ügyét, 1848-ban ő is, mint Petőfi kardot ragadott s a világsi fegyverletételig hiven szolgálta hazánkat. 1868-ban meg is írta „Egy honvéd emlékiratai” című munkáját. Büntetésből az olaszországi hadseregben kellett szolgálnia. A sors csapásai világyűlölővé tették, csak nagyon kevés jóismerőse volt,

a kinek közelében jól érezte magát. Meghalt 1897. január 17-én.

Utazás ismeretlen czél felé. Kutatni vágy az emberi elme, vonzza a titokzatos, az elburkolt világ, az őserdők titkos mélye, az ismeretlen világok rejtelve. Ez a felfedezés vágya, mely nem hagyja pihenni a Stanley-kat, Nanseneket, ez ad vándorbotot a Vámbéryk és Holubok kezébe. És mennyi vesződséggel, fáradtsággal és veszélyvel kell a kultúra, a művelődés ezen előharczosainak megküzdenni. Igen gyakran életükkel adóznak merész-ségüknek. Képünk egy ily felfedező utra indult karavánt mutat be.

A vallomás. Hiába, a leánysziv csak virág marad, akár Grönland hóborította térein, akár a földközi tenger napsugaras partjain, de szerelemre vágy mindenütt. S a férfi? Oh ő sem kivétel a természet ezen örök törvénye alól. Meghatja a leány kedvessége, szépsége, szívjósága s akkor egy gyenge pillanat s a leányka lázasan emelkedő keble mutatja, hogy olyasvalamit mondott neki az ifju, a mit nagyon szivesen hallgat.

Barbarossa, a világ legnagyobb gőzhajója. Valjon, hogy néztek volna a phoeniciaiak, kik a hajózást feltalálták, ha azt mondta volna valaki nekik, hogy egy pár ezer év múlva 525 láb hosszú, 60 láb széles vashajó fogja szelni a tenger hullámain, felszerelve minden kényelmi eszközzel, amit az emberi ész csak kitalálhat. annyira, hogy nem is hinné az ember ha nem tudná, hogy hajón utazik, mert étteremtől a játékeremig, kávéháztól a színházig minden igénynek meg tud ez a szörnyeteg hajó felelni, s hozzá hatalmas gépei oly gyorsan hajtják, hogy egyike a világ leggyorsabb járatu gőzhajójának.

A hárem udvarán. Szegény üvegházi virágok a háremhölgyek, kiknek még az is meg van tiltva, hogy a török főur udvarát elhagyhassák, minden léptüket őrzik, minden sóhajtásukat följegyzik. Ki tudja: mire gondolnak olyankor, mikor a galambokat etetik? Talán arra, ha szárnyuk volna, elrepülnének messze-messze oda, honnan őket erővel elrabolták, szeretett szülők, testvérek, rokonok s talán más valakinek is ölelő karjai közül. Ha ők repülni tudnának!

Tengerszem a Kárpátokban. Tündérek, sellők hazája a bűvös tengerszem. Kopár, meredek szirtek közé ékelve a természettől, tiszta, átlátszó vize hideg mint a jég s minden kavicsot megmutat a tengerszem fenekén. A néphit azt mondja, hogy a tengerrel vannak a föld alatt összekötve s ez a regeszerü eredet népesítette be e tavakat vízi tündérekkel.

Jó lesz így? A kis testvérke sétálni készül s a kisebb fakgatja erősen, hogy ő köti meg fején a kendőt; sokfélekép próbálja a kis bohó és csak nem tudja eltalálni a kellő alakot, a nagyobb testvérke meg csak türelmesen áll modellt s mosolyogva hallgatja a mosolyogva hozzá intézett kérdéseket: Jó lesz így? Jó lesz így?

S Z I N H Á Z.

A gárdisták.

(Vigjáték 4 felvonásban, írta: Ujváry Béla.)

Mária Terézia korában — a gárdisták voltak azok, kik a magyar irodalom első uttörői voltak. Bessenyei, Naláczy stb. mind olyan alakok, kiket az irodalomtörténebből ismerünk. Ujváry Béla ezeket az alakokat lépteti föl fenti című vigjátékában, bár az efajta vigjáték a történelmi, a mai korban, mikor minden a reális felé tör, csak nagy ritkán éri el az óhajtott sikert. Ujváry szerencsés kézzel oldotta meg azt a csomót, amit a történet ad eléje. A karmeliták pinczéjében jönnek össze a gárdisták, hogy ott irodalmi terveiket megbeszéljék és borozzanak. Csakhogy van egy Grein nevű gróf, ki a mellett, hogy nagyravágó s mindenáron miniszter akarna lenni, gyámleányának, Toroczky Teréznek vagonára és kezére vágyik.

A testőröknek nem szabad éjjelen tul kimaradni, s ez a Grein gróf, hogy érdemeket szerezzen az udvarnál, bevádolja a gárdistákat és elfogatási parancsot eszközöl ki ellenük. De Toroczky Teréz — kit a prágai nevelőből Naláczy megszöktet — figyelmezteti őket — s így őt a gárdistákkal együtt elfogják.

Grace bárónő, a királyné egyik palotahölgye, szerelmes Bessenyeibe — nagy befolyása van az udvarnál — s jóindulattal van éppen szerelme miatt a testőrök iránt. De mikor megtudja, hogy egy nőt is elfogtak a testőrökkel — féltékeny lesz és a gárdistákat veszedelmes összeesküvőknek tartja. A végén aztán

kitűnik, hogy az elfogott nő Teréz — ki a királynőtől kegyelmet is nyer — és hogy ez Naláczyt szereti. Megmarad hát Grace bárónőnek a remény, hogy Bessenyeit meghódíthatja.

Igen jó az egyik testőr, Czírjék szerelme, Valter Ida grófnővel — epizódyszerűleg vonul végig az egész vigjátékon s a cselszövő Czírjék — aki tulajdonkép a darab lelke — nagyon rokonszenves alakot nyújt.

Czírjék összeveszett Idával, de hogy Ida nagynénjét, a féltékeny Grace bárónőt felvilágosítsák, ki Bessenyei miatt most már Idára féltékeny, kénytelen szerelmet vallani Idának Grace bárónő előtt, aztán odasugja Idának: „Mondja igen!” — Később ugyanezt teszi Ida — s Czírjéknek szintén rá kell hagyni, hogy oh igen, ő is nagyon szereti Idát.

Ilyen idyllikus jelenetekből áll az egész darab — s olyan hatást tesz, mintha az ember kora tavasszal a kertbe megy — nem látja még a kertet teljes virágpompájában, de már nyílnak. — Ujváry még nem megállapodott vigjátékiró, de máris látszik e darabból is, hogy, ki a legnehezebb műfajt, a történelmi vigjátékot ily módon tudja művelni, attól még sokat várhatunk!

Csipős.

IRODALOM.

Magyar nők naptára. Megjelent Méhner Vilmos kiadásában. Szerkeszti Beniczky Irma, ki lapunknak is állandó munkatársa, kinek ügyes tollából már számos cikket közölt lapunk. Szórakoztató és ismeretterjesztő cikkek mellett közli a gazdaszonyok teendőit. Ajánljuk olvasóinknak. Ára 40 kr.

Jótekonyság koronái keringő szerző Geiger A. Mór. E dallamos keringőt a jóhirű zeneszerző a szabadkai izr. önszegélyző és gyámolító egyletnek engedélyezte. Ára 2 korona, kapható Wilhelm Samunál Szabadkán.

Vig elbeszélések. Egy csomó kacagató humoreszk és jellemrajz egy csomóban ügyes tollal megírva jelent meg a fenti czim alatt Dezsi Mihálytól Tordán. Ajánljuk olvasóinknak, megrendelhető a szerzőnél. Ára 80 kr.

VEGYESEK.

Uj melegforrás Budán. Az eskütéri hid alapfurasait most végzik a budai oldalon. A napokban, a mikor a föld mélyébe huszonnégy méternyire hatottak le a furókkal, a nyílásból hatalmas vizsugár tört elő. A viz olyan forró volt, hogy megégette az emberi testet s páráiból sűrű gőzfelhő képződött a Duna fölött. A furási munkát abban kellett hagyni a nagy tömegben feltörő víz miatt. A munkálatokat vezető mérnök azonnal jelentést tett a közlekedési miniszteriumnak, a főváros mérnöki hivatalának és az előjáróságnak, a melynek küldöttei: Szontágh osztálygeologus, Zsigmond Béla mérnök, Kubinyi főváros főmérnök és Rózsavölgyi Antal tanácsjegyző csakhamar megjelentek az új forrásnál. Az első föltevés az volt, hogy a viz a közeli Rudas-fürdő forrásából fakadt fel. De csakhamar kiderült, hogy nem így történt, mert a Rudas-fürdő vízmennyisége nem változott. Ebből megállapították, hogy ott új melegvíz forrás van, a melynek most nyitottak utat. A forrás rendkívül bő, naponkint 10—12.000 köbméter vizet szállíthat, annyit tehát, mint a Rudas-fürdő összes vízmennyisége. A viznek hőmérséke 43 Celsius-fok és kémiai összetételére azonos a Rudas-fürdő vizével.

A Robinson-sziget elsüllyedt. San-Franciscoból érkezik az a távirati hír, hogy Juan Fernandez szigete, a melyet Robinson szigetének tartanak, egy vulkánikus kitérés folytán a tengerben elsüllyedt. Maga a Robinson alakja persze csak a költő képzeletnek a szülötte, de Selkirk Sándor skót matróz tényleg úgy élt ezen a szigeten, a mint Defoe leírta Robinson Cruzoéra vonatkozólag. A szigeten 20 év óta körülbelül hatvan ember lakott. Az elsüllyedésről szóló kábeltávirat mindenesetre még megerősítésre szorul.

E hét történelmi nevezetességű évforduló!

Jan.	31	Schubert Ferencz szül. 1796.
Febr.	1	Bourbaki seregének lefegyvereztetése 1871.
"	2	Br. Eötvös József kultuszminiszter † 1871.
"	3	Görögország királysággá nyilvánítása 1830.
"	4	Bem fényes győzelme Erdélyben 1849.
"	5	Guyon beveszi a braniszkói szorost 1849.
"	6	Mátyás király ostromolja Bécs városát 1485.

A milléniumi emlékalumból addig, míg a készlet tart, szolgálhatunk előfizetőinknek 5 frt beküldése mellett.

ÉRTESÍTŐ.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter Végler Gyula székelykereszturi áll. tanítóképzőintézeti zenetanárt, jelen állásában való meghagyása mellett, tanítóképzőintézeti segédtanárrá, *Vakár* Ella megválasztásáról, a székelykereszturi állami polgári iskolai segédtanárnak, a sepsitúróc-szent-mártoni állami polgári iskolai segédtanárnak, a sepsitúróc-szent-györgyi államilag segített községi óvónőképzőintézethez rendes tanítónővé, *Kapocsány* Mihály okleveles tanítót a bolvas-niczai községi elemi iskolához rendes tanítóul, *Keserü* Albert okleveles tanítót a wolfsbergi községi iskolához rendes tanítóul, *Bajász* Gábor okl. tanítót, a koronini községi elemi iskolához rendes tanítóul, *Lazáreszku* Zakariás okleveles tanítót a pattási községi elemi iskolához rendes tanítóul, *Vojnesich* Mária okleveles tanítónőt a temesváraljai községi iskolához tanítónővé, *Karakasewics* Emilia goszpodincei községi iskolai tanítónőt a bács-gyurgyevői községi iskolához, a goszpodincei községi tanítói állásra *Jacsis* Vukoszava okleveles tanítónőt nevezte ki, továbbá *Kiss* László okleveles tanítót a feketetőti állami elemi népiskolához rendes tanítóul, *Matos* István okleveles tanítót a vadászerdei állami elemi népiskolához rendes tanítóul, *Benke* Dezső okleveles tanítót az abrudbányai állami elemi népiskolához rendes tanítóul, *Major* Károly okleveles tanítót a hódosáni állami elemi népiskolához rendes tanítóul, *Kovács* Zsigmond és *Jákó* József okleveles tanítókat a rétyi állami elemi népiskolához rendes, *Bagossy* Filoména okleveles tanítónőt a marosvásárosújvári állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, *Marosán* Cecília okleveles tanítónőt a közleplaki állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, *Bauman* Hermin okleveles tanítónőt a kis-solymosi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, *Péterfy* Ferenc okleveles tanítót a gogánváraljai állami elemi népiskolához rendes tanítóul, *Papp* Gusztáv okleveles tanítót a mezőtelegi állami elemi népiskolához rendes tanítóul, *Bevilaqua* Irén okleveles kisdudóvónőt a nagybereznei állami kisdudóvóhoz rendes kisdudóvónővé, *Zalmi* Gyula dr. V. ker. kir. főgimnáziumi rendes tanárt, eddigi minőségében és állomáshelyén, a VIII. fizetési osztály 2. fizetési fokozatába, *Barbarics* Győző balatonfüredi szeretetházi családitanítót, a györvármegyei kir. tanfelügyelőséghez a XI. fizetési osztályba tanfelügyelőségi tollnokká nevezte ki. — A pénzügyminiszter a nagy-tapolcsányi adóhivatalhoz *Rziha* Emil adóhivatali ellenőrt pénztárossá kinevezte. — Az igazságügyminiszter *Egressy* Lajos tatabányai járásbírói irnokot a tatabányai járásbíróshoz segédtelevizelővé nevezte ki.

SZÓREJTVÉNY.

Gazsó Juliskától.

Rövid szócska vagyok, csupán három betű,
De váltsd első betűm: — más jelentőségű.
Például mondj m-mel így egy város vagyok;
Nevem hős Árpád mondatától származott.
Ha tetszik: mondj k-val, így leszek egy oly tárgy,
Melyt mondhatom, minden rendes háznál találsz.
Vagy tégy n-net elől, így a rét a hazám
Virágom van, de nem gyönyörködsz illatán.
S ha sz-szel ejtesz ki, így csekélység vagyok,
De a telt hordóktól el nem maradhatok.
De ha v-t írsz elől: így tőlem őrizkedj!
Börtönbe kerülsz, ha ellened emelnek.

SZERKESZTŐ POSTÁJA.

Doby. Csizsolódik — de a forma még nem tökéletes — csak tovább, talán a legközelebbi küldeménye beválik; a mostaniban még olyan hibák vannak: fényl-jék. Ezek még nem jöhetnek. — **E. N. S.** A Tolvaj-t olvastuk és besoroztuk, erről még nem mondhatunk véleményt, annyira el vagyunk foglalva, hogy csak később felelhetünk rá, hanem rövidebb lélegzetű dolgokat kérünk. — **Harmath Lujza urhölgynek.** Nagyon köszönjük a küldött dolgokat, sorát fogjuk ejteni. — **Jakab Géza urnak.** A beküldött dolgokból majd válogatunk. — **H. Sz. J.** Nem sikerült dolgok. Tud ön jobbat is, ha valódi ihlet szállja meg. Tanulság: csak akkor írjon, s ne máskor. — **Nincs feledés, Arczképedhez.** Igen sajnáljuk, hogy ezeket sem sorozhatjuk be, de próbáljon kérjük a prózával szerencsét. — **R. J.** Hangulatos dolgok, de — és itt a bökköny — a forma hibás. Nagy baj ez, kérem! A különálló verssoroknak egy teljes gondolatot kell magába ölelniök, de még sem szabad egész elszakadni egymástól a gondolatoknak. Mondhatnók, láncszemeknek kell lenniök s a különböző láncszemek — gondolatok — egymásba fonódva képezik a láncot, a költeményt. Nem szabad a lyrai költeményben rapszodikus kifejezéseket használni. Nagy titok a költészet, azt csak megéjteni, kettévágni nem lehet. Meg vagyunk róla győződve, hogy ön fog jó verset írni, mert ha ezt nem hinnők, nem foglalkozunk volna ennyit b. költeményeivel. De nem szabad a kedvét elvesztenie. — **Bomba.** A jó humoreszk a végén hat, mint a bomba szórja szét a jókedv sziporkáit — az ön humoreszkje a végén elalszik.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: FARAGÓ SIMON.

Neumayer Ede könyvnyomdájából, Budapest, VI., Szerecsen-utca 35. szám.